

Muharrem Ayı Ve Aşure Günü

Gönderen Kadir Hatipoglu - Ekim 23 2015 07:10:51

       14 Ekim 2015 Çarşamba
günü Hicri 1437 yılına girdik. Hicri Yılın ilk ayı Muharrem ayıdır. Bir Muharrem Hicri
Takvimin başlangıcı, dolayısıyla Hicri Yılbaşı olarak kutlanılmaktadır. Bu vesile ile tüm
Cemaatimin Hicri 1437. Yılıni tebrik ederim.
Sözlükte “haram kılınan, yasaklanan, kutsal olan, saygı duyulan”
anımlarına gelen Muharrem, savaşmanın haram kabul edildiği dört aydan birinin adıdır.
Resul-i Ekrem, muharrem ayını “Şehrullahi’l-Muharrem” olarak yani
“Allah’ın ayı Muharrem” olarak nitelendirmiştir. Muharrem ayı, ilahi bereket ve
feyzin, Rabbani ihsan ve ikramın coştuğu bir aydır. Allah’ın günü, ayı, yılı
olmaz, ancak Allah’ın rahmetine ermenin önemli bir fırsatı olduğu için
Peygamberimiz tarafından bu şekilde ifade edilmiştir. Kur’an-ı Kerimde muharrem kelimesi
ay ismi olarak geçmemekle birlikte saldırıyla uğrama durumu hariç savaşmanın
haram olduğu aylardan söz edilerek bu aylara saygı gösterilmesi emredilmiştir.[1]
Resulullah (sav) Efendimiz haram ayları Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep ayları olarak
açıklamıştır.[2] Hicri takvimde yer alan ay isimlerinin miladi V.yüz yılın başlarında Hz.
Peygamber (sav) in baba tarafından beşinci dedesi olan Kilab b. Mürre tarafından belirlendiği
nakledilmektedir. Yüce Allah’ın kâinata koyduğu ve
“sünnetullah” olarak nitelenen, güneşin ve ayın belli hareket düzeni
O’nun sabit kanunlarıdır. Gün, ay ve yıl kavramları bu hareket düzeninin birer
sonucudur. Yüce Allah bu gerçeği Tevbe suresında şöyle işaret etmektedir:
اِنَّ
عِدَّةَ
الشُّهُورِ
عِنْدَ اللهِ
اثْنَا
عَشَرَ
شَهْرًا فِى
كِتَابِ
اللهِ يَوْمَ
خَلَقَ
السَّمَوَاتِ
وَاْلرَهَا
اَرْبَعَةٌ
حُرُمٌ
ذَلِكَ
الدِّينُ
الْقَيِّمُ
فَلاَ
تَظْلِمُوا
فِيهِنَّ
اَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا
الْمُشْرِكِينَ كَاَّةً

كَمَا
يُقَاتِلُونَكُمْ
كَافَّةً
وَاعْلَمُوا
اَنَّ اللهَ
مَعَ
الْمُتَّقِينَ “Şüphesiz Allah’ın gökleri ve yeri yarattığı
günkü yazısında Allah katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü
haram aylardır. İşte bu, Allah’ın dosdoğru kanunudur. Öyaleyse o aylarda kendinize
zulmetmeyin” [3] Peygamber (sav) Efendimiz; Veda Hacci sırasında Mina’da irad
ettiği hutbesinde şöyle buyurmaktadır: “İşte zaman hakikaten Allah Teala’nın
gökleri ve yeri yarattığı günkü durumu gibi bir devreye girdi: Yıl on iki aydır.
Bunlardan dördü haram aylardır ki, üçü birbirinin ardında Zilkade,
Zilhicce, Muharrem, biri de Cumada ile Şaban arasındaki Recep ayıdır” [4] İslam’ın
zuhurundan sonra da Muharrem ayı, dini, sosyal ve tarihi önemi haiz olaylara sahne
olmuştur. Bu durum Muharrem ayını, İslam kültürü açisinden da ön
plana çıkarmaktadır. İbni Abbas (ra) dan rivayet edildiğine göre; “Fecr
suresinde üzerine yemin edilen “fecr” den maksadın muharrem ayı”
olduğu şeklinde bir yorum vardır. Ayrıca bu surede yine
وَلَيَالٍ
عَشْرٍ “üzerine yemin edilen on
gecenin” (Fecr ,89/2) muharrem ayının ilk on gecesi kabul edildiği de belirtilmektedir.[5]
Peygamber (sav) Efendimiz: “Ramazan ayından sonraki en faziletli orucun Muharrem
ayında tutulan oruç olduğunu” ifade etmiştir.[6] Hz. Ömer’in halifeliği
döneminde 17 (638) yılında, Resulullah (sav) in Mekke’den Medine’ye
hicretinin resmi takvim başlangıcı olarak kabul edilmesiyle Muharrem ayı hicri yılın ilk ayı olarak
belirlenmiştir. Arap hükümdarları yeni yılın ilk gününe saygı gösterir
ve tebrikleri kabul etmek üzere törenler düzenlerlerdi. Osmanlılar
döneminde de muharrem ayında devlet ricalı padişahın huzuruna çıkarak yeni
yılı tebrik eder ve Padişah’ın“ Muharremiyye” denilen hediyelerini alırlardı.
Kendileri de mahiyetindeki kişilere Muharremiyye verirlerdi. Muharrem ayında tekke ve camilerde
okunan Kerbela Vaka’sına dair ilahiler de Muharremiyye olarak adlandırılmıştı.
Günümüzde hala Mısır, Tunus, Cezayir ve Fas gibi ülkelerde bu ayda
çeşitli kutlama törenleri düzenlenmektedir.[7] AŞURE GÜNÜ (ON
MUHARREM) VE ORUCU Aşure, on sayısı ile ilgili olan aşır ve aşır veya develerin
güdülmesiyle ilgili işr kökünden türemiş Arapça bir kelimedir
diyenler çoğunlukta olmakla birlikte İbranice’den geldiğini söyleyenler de
vardır. Aşure’ nin menşei hakkında iki görüş vardır. Birincisi, Hz.Musa ve
kavminin, Firavun’un zulmünden kurtuluğu ve Yahudilerin oruçtutmakla
mükellef olduğu bir gündür. İkincisi ise, Hz.Nuh’tan itibaren
bütün Sami dinlerde mevcut olan ve Cahiliye devri Araplari arasında da
Hz.İbrahim’den beri önemli görülüp oruçtutulan bir
gündür. Bu görüş, Hz.Aişe ile Abdullah b. Ömer’in
rivayetlerine dayanır. Hz. Aişe (ra)nın rivayeti şöyaledir: “Aşure, Kureyş kabilesinin
Cahiliye döneminde oruçtuttuğu bir gündü. Resulullah (sav) da buna
uygun hareket ediyordu. Medine’ye hicret edince de bu orucu devam ettirmiş ve

başkalarına da Aşure gümüş; oruğunu tutmayı emretmiştir. Fakat Ramazan orucu farz kılınınca kendisi Aşure gümüş;nde oruğunu tutmayı bırakmış, bundan sonra Mıslı; manlardan isteyen bu gümüş;nde oruğunu tutmuş, isteyen tutmamıştır; [8] Abdullah b. Ömer'in aynı konudaki rivayeti ise şöyledir: "Aşure Cahiliye devri insanların oruğunu tuttuğu bir gümüş;nden. Fakat ramazan orucu farz kılınınca Resulullah (sav) e; aşure orucu konusu sorulmuş, o da; Aşure Allah'ının gümüş;nlerinden bir gümüş;nden; r, dileyen bu gümüş;nde oruğunu tutsun, dileyen oruğunu tutmasın; buyurmuştur." [9] Hz. Aişe (ra)nın Aşure gümüş;ninde Kacırıbe öumlü;lerinin değiştirildiğini anlatan diğer bir rivayeti de bunu desteklemektedir. [10] Hz. Nuh (as) zamanından beri bıçaktınlı Sami dinlerde makbul sayılan aşure gümüş;ninde oruğunu tutmak Yahudilere farz kılınmıştı. Onlar yedinci ayları olan Tişri'inde onuncu gümüş;nı rastlayan aşurayı bayram telakki ederek bir takım merasimler icra eder ve bir yıllık gümüş;nahlardan temizlenmek üzere oruğunu tutarlardı. [11] Cahiliye devrinde Kureyş'in de tuttuğu aşure orucunu Hz. Peygamber bi; setten öumlü;nce tutmuş, sonra bir ara terk etmişse de Medine'ye hicret edince Hz. Musa (as)ın şeriatına uyarak Ramazan orucu farz kılınıcaya kadar bir veya iki defa o da bu orucu tutmuş ve Mıslı; manlara da tutmalarını emretmiştir. Hatta mümlı;nadiler çıkararak aşure orucunu halka duyurmuş, geceleyin oruca niyet etmeyenlerin gümüş;n yarısında haberdar olsalar dahi o andan itibaren oruca başlamalarını emretmiştir. [12] Ramazan orucunun farz kılınması ile birlikte bu orucu istege bırakmıştır. Artık bu tarihten itibaren Aşure orucunun müstehab olduğunu İslam âlimleri ittifak etmişlerdir. Yahudileri taklit etmemek ve hurafelerin İslam bıçaktınlı;nesine girmesine engel olmak içcedil;in müminleri uyarmış ve sadece aşure gümüş;nı; değil, muharrem ayının dokuz, on veya on ve on birinci gümüş;nlerini oruğunu tutmalarını tavsiye etmiştir. [13] Bugünden Yüce Allah on Peygamberine on çeşit ikramda bulunmuş kutsiyetini artırmıştır. Bu ikramlar şöumlü;yle belirtilmektedir. 1- Hz. Musa (as) Aşure gümüş;nı; Kızıl Denizi yararak kurtulmuş, Firavun ve ordusu denizde boğulmuştur. 2- Hz. Nuh (as)ın gemisi Cudi dağının üzerinde Aşure gümüş;nı; demirlemiştir. 3- Hz. Yunus (as) balığın karnından Aşure gümüş;nı; kurtulmuştur. 4- Hz. Adem (as)ın tıvbesi Aşure gümüş;nı; kabul edilmiştir. 5- Hz. Yusuf (as) kardeşlerinin attığı kuyudan Aşure gümüş;nı; kurtulmuştur. 6- Hz. İsa (as) o gümüş;n dıı;nyaya gelmiş ve o gümüş;n sema'ya yürüdü; kseletilmiştir. 7- Hz. Davut (as)ın tıvbesi Aşure Gümüş;nı; kabul edilmiştir. 8- Hz. İbrahim (as)ın oğlu Hz. İsmail (as) Aşure Gümüş;nı; doğmuştur. 9- Hz. Yakup (as)ın oğlu Hz. Yusuf'ın hasretinden dolayı kapanan gümüzlü;zleri o gümüş;n gümürlü;meye başlamıştır. 10- Hz. Eyyübü (as) hastalığından Aşure Gümüş;nı; şifaya kavuşmuştur. [14] Hz. Musa'nın Aşure gümüş;nı; oruğunu tutması gibi hususlar dikkate alındığında, Aşure Gümüş;nı; Hz. Nuh'tan itibaren semavi dinlerde öumlü;nemli bir yer işgal edildiğini gümürlü;rmekteyiz. Aşure Gümüş;nı; Mıslı; manlar nazarında da öumlü;nemli, mümlü;barek ve mukaddes kabul edilmiştir. Bu gümüş;nlerde Peygamber Efendimiz ve Mıslı; manlar da oruğunu tutmuşlardır. Nitekim Hz. Ali Efendimizin anlattığına gümürlü;re bir adam Hz. Ali Efendimize sorar; 1608; 1593; 1606; 1593; 1604; 1610; 1585; 1614; 1590; 1616; 1610; 1614; 1575; 1604; 1604; 1617; 1607; 1615; 1593; 1614; 1606; 1618; 1607; 1548;

gümde bir kavmin tövbesini kabul etmiş ve o günde başka bir kavmi de affedebilir” buyurdu.[20] Başka bir rivayette ise; “Ramazan ayından sonra tutulan oruçlarıların en faziletli, Allah’ın izafetle (Allah’ın ayı denilerek) şereflemdirilen Muharrem ayında tutulan oruçtur. Farz namazlardan sonra en faziletli namaz ise geceleyin kılınan namazdır”[21] Yine Tirmizi de getirdi; en başka bir Hadiste Peygamber (sav) Efendimiz şıyle buyuruyor: “Aşure günde tutulan oruçları Allah katında, o günden önce bir senenin günahlarına kefaret olacağını kuvvetle mit ediyorum”[22] “Ramazan’dan sonra en faziletli oruç”; Allah’ın ayı Muharremde tutulan oruçtur.[23] Peygamberimiz (sav), Mümminlerin aile efradına Aşure günde her zamankinden daha ok ikramda ve ihsanda bulunmasını tavsiye etmiştir. Bir hadiste şıyle buyrulmaktadır: “Her kim Aşure günde ailesine ve ev halkına ikramda bulunursa, Cenab-ı Hak da senenin tamamında onun rızkına bereket ve genişlik ihsan eder”[24] Aşure günde oruç tutmanın fazileti konusunda sahih hadisler bulunmasına karşılık o gün yakanmak, gülzlere süt rme &ekmek, selenmek, kına yakmak, bayramlaşmak, hububat karışımı aş (aşure) pişirmek, sadaka vermek, mescitleri ziyaret etmek, kurban kesmek gibi fiiller hakkında sahih bir rivayete rastlanmamıştır. Hadis olduğu şıne süt rme len metinlerin bir ¸ogunun hadis olmayıp Cahiliye devri adetlerine ve Yahudi geleneklerine dayanması kuvvetle muhtemeldir. Bu adetleri Aşure günde Resulullah ve ashabının yaptığına dair herhangi bir kayıt yoktur. Mesela, “aşure günde süt rme ¸eken helak olmaz”, “aşure günde gusleden o yıl hasta olmaz” gibi rivayetler son devir kitaplarında yer almıştır.[25] Tırk-İslam Geleneğinde Aşure; Tırk-İslam geleneğinde şınlı bir yer tutan Aşure aynı zamanda Muharrem ayında en az on gıda maddesinden yapılarak şızel merasimlerle dağıtılan tatlıya da isim olmuştur. Günde maddesinde de şıllikle Anadolu’da Mıslı manlar Muharrem ayında en az on gıda maddesinden Aşure tatlısı pişirerek halka, misafirlere, komşulara, dostlara ikram ederler, fakir ve yoksullara dağıtırlar. Bununla Hz. Nuh ve Musa’nın zorluktan kurtularak bolluğa kavuştuğu gibi Cenab-ı Allah’tan zorluklardan, sıkıntılarından kurtularak bolluğa, bereketli bir hayatı kavuşturması niyaz edilir. Bazı kardeşlerimiz ise 12 günde oruç tuttuktan sonra oruçları kabul ve Ehli Beytin Ruhu içtiler; in bu tatlıyı pişirerek dağıtırlar. Böylece Aşure tatlısı Anadolu’da oruçları kabul ve dostluğun, kardeşliğin, birliğin ve beraberliğin pekişmesi, yardımlaşmanın ve dayanışmanın genişliği; lenmesinin ve bereketin bir simgesi olmuştur. Nitekim bir hadis-i şerifte ise şıyle buyrulmaktadır; “Kim ailesine Aşure günde geniş davranışır”[26] Sıfyanı; Sevri şıyle diyor: “Biz bunu denedik ve şıyle bulduk” İbn-i Uyeyne de; “Biz bunu 50-60 yıl denedik” demiştir. Bu günde Hz. Nuh’un tufanından kurtularak genişlik bulduğu günde olduğu için Cenab-ı Allah’ın bolluğu ve bereketi daha sondaki inananlara da bir ihsanı olarak kabul edilir. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki Muharrem ayı ve Aşure Günde önemli tarihi olayların vuku bulduğu, genişliğe kavuşduğu kadar ok üz ücümlü olayların da meydana geldiği, bütününtümlü semavi dinlerin bu aya hımet ettiği ve oruç tutmaya özen gümüşterdiği bir aydır. Kerbela Faciası, Hz. Hıseyin’i in Şahadeti;   Bütün türlerde Mıslı manların gümüşnlünde ¸ok derin acı ve üz üntümlü bırakın ve hala bu acıyı hissettiğimiz üessif olaylardan biri de, hicri 61 yılı 10 muharrem günde; Yezid ve adamlarının, başta sevgili Peygamberimizin muazzem torunu Cennet genelilerinin Efendisi Hz. Hıseyin Efendimiz olmak üzere ailesinden ve

yakinlerinden 72 Müslimüman'ın günlüklerce accedil; ve susuz bırakıktan sonra acımasızca şehit edilmesi olayıdır. Bu olay bültün Müslimümanları derinden zmüş ve hala züntüyü yaşamaktayız. Bir defa daha başta Hz. Hüseyin Efendimiz olmak zere bültün Kerbela şehitlerimizi ve bu cennet vatan uğruna şehit olan bültün şehitlerimizi rahmetle anıyoruz. Ruhları şad olsun. Hz. Peygambere, ashabına ve Ehli Beytine karşı olan vazifelerimizi her zaman hatırlamalıyız. Hz. Peygambere daima salat ve selam okumalı, bizlere en güzel mirasları olan Kur'an-ı Kerime, sünnetine sımsıkı sarılmalı, Ehli Beyt'sinin ve ashabının yaşadığı o güzel İslam'ı yaşamaya çalışmalıyız. Kerbela ve bültün şehitlerimizi rahmetle anmalıyız. Onlar iccedilin dua ederek, Kur'an okuyarak ve ruhlarına bağışlayarak, kardeşliğimizi pekiştirerek, dostluğumuzu güçlendirerek ruhlarını şad etmeliyiz. Hepsinden Allah razı olsun ve bizleri şefaatlerine nail eylesin. Hz. Hüseyin'sin Aşure günü (On Muharrem) şehit edilmesi elbette bültün Müslimümanlar iccedilin büyük bir musibet ve züntüdürl. Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali ve Hz. Hamza'sının şehit edilmeleri de, büyle büyük bir musibet ve bizler iccedilin züntüdürl. Fakat, Peygamber (sav) Efendimiz Hz. Hamza'sının şehit edildiği günü yıldünü mlerinde matem ve yas tutmadı. Matem tutmayı da emretmedi. Matem tutmak yasak olmasaydı, herkesten önce Peygamber (sav) Efendimizin ölümü iccedilin matem tutulurdu. Selam Hakk'a tabi olanların zerine olsun.   Kemalettin AKSOY Bayburt İl Müftüsü   [1] Bakara 2/191,194, 217; Maide 5/2,97; Tevbe 9/5,36. [2] Buhari,Megazi,77;Tehid,24; Müslim,Kasame,29 [3] Tevbe su.9 /36 [4] Buhari, Bed’ul-halk,2; Müslim, Kasame,29; Ebu Davut, Menasik,67. [5] Taberi,XXX,107. [6] Müslim, Siyam, 202-203; Nesai, Kiyamu'sı-l-leyl, 6.   [7] İslam Ansiklopedisi, 31/5. Muharrem maddesi. [8]Buhari.Savm.69;Tirmizi, savm,49, Müslim;sned,VI,29-30. [9]Müslim;sned,II,57,143. [10] Müslim;sned, VI.244. [11] Levililer,16/30-34,23/27. [12] Buhari, Savm,69. [13] Buhari,Savm,69. [14] Sahihİ Müslim Şerhi, 6/ 140. [15]Tirmizi, Savm, 40) [16] Müslim, Siyam 202, Ebû Davud, Savm 55, Tirmizî, Salat 324. [17]Buharî, Savm 69, Müslim, Siyâm 127, Tirmizi,Savm,50; Ebu Dâvud, Savm 64, [18] Müslim.Siyam,117 [19] Müslim, Siyam,49. [20] Tirmizi.Savm 40. [21] Müslim, Siyam,20. [22] Tirmizi. Savm 48. [23]İbni Mace, Siyam,43. [24] Et:Terğib ve’t Terhib. 2.116. [25] İslam Ansiklopedisi, 4/ 25. [26] Feyzül Kadir 6/ 235.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)